

A Kunszigeti Jézuskeresés

Népekenyűjtés közben „véletlenül találkoztam” a kunszigeti előénekeskel, Virág Miska bácsival – Máriakálnokon. Az egész éjjel tartó énekes virrasztás után ismerkedtünk össze. Siettem gratulálni neki gyönyörű népekeihez, buzgó előénekléséhez, remek „diktálásához”. Miska bácsi kedvesen csak ezt válaszolta: „Hátha még otthon, Kunszigeten hallana engem, *húsvéthajnalba*’ a *Jézuskeresés*en.” (A kislaföldi í-ző nyelvi dialektusban ezt így ejtik.) Akkor, 1969-ben és ott, Máriakálnokon tudtam meg, hogy Győrött a 3. faluban, Kunszigeten, még élő népi vallási gyakorlat: a *Jézuskeresés*.

A Jézuskeresés szentírási alapja: (Mk 16,1–7) „Amikor elmúlt a szombat, Mária Magdolna, Mária, Jakab anyja, és Szalóme illatszereket vásároltak, s elmentek, hogy bebalzsamozzák. A hét első napján kora reggel, napkeltekor kimentek a sírhoz...” Ez volt az első húsvéti Jézuskeresés! Az ebből kialakult vallási népszokásról így tanít Kerényi György: „...azoknak az asszonyoknak emlékéit őrzi, akik az eltemetett Jézus sírjához siettek, s azt üresen találták”.¹ A latin szó: *quaerere* (= keresni) 417-szer szerepel a szentírás könyveiben;² a legtöbbször Szent János evangéliumában: 33-szor. A legismertebb példák: Kereste az őszövétségi József testvéreit; Saul király az ifjú Dávidot; Heródes a Gyermecket; Mária és József a 12 esztendő Jézust; és kereste Mária Magdolna társnőivel húsvétvasárnap kora reggel az akkorra már Föltámadottat. Ez utóbbiak példáját követik a kunszigeti hívek – saját maguktól, mert régebben sem papjuk vezette őket, hanem egyedül a hívek végezték ezt a népi ájtatosságot. (Mostani plébánosuk ugyan velük megy, de eléggé nem dicsérhető módon – nem vezeti, csak elkíséri őket.)

Erre a népi szokásra is áll Erdélyi Zsuzsanna megállapítása, melyet az archaikus népi imádságokról írt: „...a népi katolikusok sok száz éves gyakorlata, a népi áhítat pap nélküli, kötetlen, önerejű megnyilatkozása.”³

Bálint Sándor e népszokás fontosságát azzal is hangsúlyozta, hogy tíz oldalt szentelt könyvében a magyarországi Jézuskeresésnek.⁴ Írt ő még a *Három Máriáról* is,⁵ ennek a csaknem 2000 éves történetnek asszony-szereplőiről. (Hogy tisztelték őket, bizonyítja a mi vidékünkön az a valamikori oltárkép is, melyet a Győr-nádorvárosi Kamillus-templom oldalfülkéje őriz – feltehetőleg – még a középkorra visszamutató hagyományképben.⁶ Erre a festményre Bálint Sándor hívta föl a figyelmemet. Könyvében azonban nem említi a „Kunszigeti Jézuskeresést”, viszont a vele való beszélgetés 1979-ben nagyon megerősített engem elhatározásomban, hogy húsvétjaimat ennek a páratlan jelentőségű paraliturgikus eseménynek támogatására szenteljem. Alig harmincan lehettünk ott, Kunszigeten 1975-ben, amikor – rendtársammal, dr. Horváth Cipriánnal – először csatlakoztunk hozzájuk, és a legmerészebb bizakodásunkban sem gondolhattuk akkor, hogy tizenöt év múlva – 1990-ben – már 600-nál is többen fogunk összegyülekezni: minden második embere a csaknem 1200 lakosú falunak.

Virág Mihály (1905–1989), a Jézuskeresés vezetője, megbecsült ácsmester volt Kunszigeten. Mint előénekes-szentember a Jézuskeresés hagyományát az elődöktől pontosan átvette, hűségesen megőrizte és továbbadta Gyönyörű népekeiket főképpen az *Orgonahangok* énekeskönyvből⁷ és kéziratos füzetekből „diktálta”.

¹ Kerényi György: Magyar énekes népszokások. Bp., Gondolat, 1982., 178. old.

² Vö. *Concordantiae Sacrorum Bibliorum*, Antverpiae, 1718.

³ Erdélyi Zsuzsanna: Hegyet hágék, lőtőt lépék – Archaikus népi imádságok. Bp., Magvető, 1976. 28. old. Ezt a könyvet 1998 decemberében a Magyar Örökség rangjára emelték.

⁴ Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium 1., Karácsony, húsvét, pünkösd. Mandala, 1998. 363–372. old.

⁵ Uo. 381. old. (Legfeljebb csak annyit kell javítani, hogy sajnálatos véletlen miatt Márk idézet nem a 28., hanem a 16. fejezetből való.)

⁶ Győrött a középkorban kápolnát emeltek a tiszteletükre. Uo. 381. old.

⁷ *Orgonahangok* – legteljesebb és legnagyobb énekeskönyv 950 énekkel, A római katolikus hívek használatára, Budapest–New York, Steinbrenner Ker. János, Vác, 1912.

A népzenei ének-„diktálás”⁸ a legősibb népi közösségi éneklésmód. Lélektanilag nagyon megokolt, ezért maradt élő gyakorlat még ma is – főképpen a búcsújáróhelyeken. A zarándok-csoportoknál ugyanis csak egynek a kezében van énekszöveg. Ő elolvassa az első sort, mely a szemén át bejut az agyába és ott megvilágosodik; ez a megvilágosodott szövegsor – nem tudom másképpen kifejezni magamat – leszáll a szívébe, ott fölforrósodik; majd ezt a megvilágosodott és fölforrósodott verssort kiéneklí – a jelenlevők buzgó várakozására. Ők pedig ezt a fülükkel hallják – nem a szemükkel olvassák! – ők ezt csak hallják. De a hallást már Szent Pál apostol megdicsérte: Fides ex auditu!; vagyis a hit a hallás által alakul ki a lélekben. (Róm 10,17) Amit tehát a jelenlevők hallanak az előénekestől, az behatol elméjükbe, ott megvilágosodik; majd leszáll a szívébe, ott fölforrósodik; és ezt az így másodszor is megvilágosodott és fölforrósodott verssort éneklí ki nagy buzgósággal. Egyetlen sornál tehát négy „fázist” lehet megkülönböztetni; és még hátravan három sor a versszakból, – azokat is ugyanígy négy „fázisban” énekelik. – Sőt még hátravan – mint pl. a Jézuskeresés bevezető énekénél – tizennégy versszak.

A szívesen éneklő hívőseleg rendkívül készségesen válaszol az előénekes „diktálására”. A közelmúlt éveiben pl. a győri székesegyházban mintegy 2000-en, a felvidéki Cigléd búcsújáróhelyén szabadtéren 600-an, sőt Csíksomlyón 250 ezren, de ott már hangszórón keresztül szólt a „diktálás”, és elemi erővel zengett rá a válasz. A csángómagyarok gyakorlatában – lévén ők a legszívesebben éneklő magyarok – annyiban módosul a „diktálás”, hogy az előénekes a sorokat nem előre éneklí, hanem csak fennhangon előre mondja. (Így volt ez híres előénekesük, a klézsei születésű, de Magyarországon elhunyt Hodorog Luca asszony halottvirrasztóján 1990. október 9-én Jászberényben.) Röviden mondva: a „diktálásnak” addig volt, van (és talán lesz még) jelentősége, amíg a kántor és a pap még nem érkezett meg; és attól fogva, amikor a kántor és a pap már elment.

A népzenei ének-„diktálás” csak a nép-ének közösségi előadásánál szokásos, a nép-dal éneklésénél nem. (A népzene-tudomány különbséget tesz a nép-dal és a nép-ének között: az előbbinél a szöveg világi tartalmú, az utóbbinál pedig vallásos.) Szokták azonban édes-testvéreknek nevezni őket, hiszen mindkettőt maga a nép éneklí. Rajeczky Benjamin így ír a nép-ének-ről: „...messziről sem vettük figyelembe Szabolcsi figyelmeztetését, hogy az éneklési gyakorlat szempontjából az egyházi ének népdalszámba megy.”⁹

1975-től látva és tapasztalva a Kunszigeti Jézuskeresés¹⁰ megmaradását, majd megerősödését és változatlan továbbélését, nyomasztólag érezzük: mennyire sajnálatos, hogy országosan – a jól ismert lelkiség-sorvasztó évtizedek miatt – hány és hány helyen mentek kényszerű feledésbe a sajátosan népi ünneplések. Azért mondjuk népinek, mert az ilyeneket nem a pap vezette, hanem az előénekes bácsi vagy az előénekes néni, illetve az ún. szentember vagy a szentasszony. Az ilyen paraliturgikus ájtatosságoknak végzésében több az egyéni szabadság, és ezért az esetleges papi jelenlét némiképpen beszűkítené azt, ami különben szabadabban ugyan, de nem helytelen irányban fejlődik. Azt a gondolatot, hogy nem kell minden paraliturgikus ájtatosságon jelen lennie a papnak, dr. Danczi Villebald (1908–1978) bencés tanár, nyelvész és néprajzos tanította, aki a győri bencés rendház házfőnöke volt és a Czuczor Gergely bencés gimnázium igazgatója. Véleményét évtizedek óta mindig igazolva látom. (Ám kérdezhetné valaki, hogy én, mint pap, „nem akadályozom-e” a népi ájtatosságot? – Azt felelem, hogy nem, mert én ott előénekes bácsiként vagyok jelen, és már most gondoskodom, hogy majd utódom se ‘egyházi’, hanem ‘világi’ előénekes legyen.)

A népi ünneplések valamikor megbecsülten hozzátartoztak a hívek vallásosságához, különösen a Három Szent Nap (Triduum Sacrum) népi megünneplése – a hivatalos liturgikus

⁸ Bővebben a „diktálásról”: Jáki Sándor Teodóz: Az ősi = modern? – A népi közösségi éneklési módról. Előadás a VEAB (Veszprémi Akadémiai Bizottság) konferenciáján 1995. október 27-én. – Ugyanannak szerk. változata: Ősi és modern. A „diktálás” mint a legősibb népi közösségi éneklési mód. In: Magyar Egyházzene III. 1995/96. 4. sz. 429–433. old.

⁹ Ismeretlen moldvai nótafák. Csángó falvak énekközlőinek szöveg- és dallamkincse. Szegő Júlia gyűjtése. Európa, Bp., 1988. 10. old.

¹⁰ Kunsziget: 1186 lelkes község a Mosoni-Duna mellett, annak jobbpartján. Mivel Máriakálnok alig 20 km-re fekszik tőlük, természetes volt régebben, hogy gyalog tették meg a zarándokutat.

szertartásokon kívül. Így nagycsütörtökön a népi Jézusvirrasztás, nagypénteken a keresztútjárás és a Kálvária meglátogatása, végül a népi Jézuskeresés húsvét hajnalban.

A Jézuskeresés elnevezése vidékenként változhat, mert van, ahol Krisztuskeresésként emlékeznek rá; a Sopron megyei Babót község hagyományában pedig Istenkeresés a neve. Sokhelyt már nagyszombaton estétől egész éjjel: „mikor már besötétedett”, kezdték az ájtatosságot, a Jézuskeresést. A falu minden szent helyét (templomot, temetőt, keresztet, szobrokat, képeket) meglátogatták. Sopronlővőn még jól emlékeznek rá. Kunszigeten azonban mindig húsvéthajnalban 3 órakor kezdték.

A Jézuskeresést illetőleg egyszerű következtetnünk kétévezredes hagyományra. Kezdődött a Három Mária húsvéthajnali történetével. (Mk. 16,1.) A liturgiában kialakult és folytatódott az évfordulók hűséges ünneplésével, mégpedig az ún. magas liturgia szintjén (misével, zsolozsmával), majd bővült a középkorban a paraliturgikus szertartásokkal, melyek között a legfontosabb a „Quem quaeritis” liturgikus dráma,¹¹ és ugyanakkor gazdagodott meg a népi ájtatossággal: húsvéthajnalban a Jézuskereséssel.

A máriakálnoki „véletlen találkozás” után csak 1975-ben jutottam el Kunszigetre húsvétvasárnap, hajnali 3-ra a Jézuskeresésre, és azóta egyetlen egyszer sem hiányoztam róla, Isten segítségével! A kezdés időpontját illetőleg volt ugyan két változtatás. Az egyik a nyári időszámítás bevezetése miatt történt és teljesen érhetően hajnali 4 órára tették át; a másik: a község plébánosának tanácsára módosult az indulás ideje – 1/2 5-re – hogy mire majd visszaérkezünk a templomhoz, másfél óra múlva, már napvilágos reggel legyen.

Egy évtizeden keresztül igyekeztem mindig Virág Miska bácsi mellett menni a körmenetben és tőle mindent eltanulni. Mikor beteg lett (1986-ban), engem kért meg, hogy helyettesítek, és lettem én a *Kunszigeti Jézuskeresés* előénekes bácsi – helyettese. Majd amikor – 1989. július 18-án – meghalt, azóta én vagyok már az *előénekes bácsi* – teljes hivatástudattal. Miska bácsi minden utasítását híven követem, még abban is, hogy már én is a helyettesemről és majdani utódomról gondoskodom, nehogy ez a gyönyörű népi vallási szokás valaha is gazdátlaná váljék.

A *Kunszigeti Jézuskeresés* nem csak egyszerű megemlékezés, hanem hármias beosztása segítségével arra indítja a bekapcsolódókat, hogy a Három Szent Napot újra átéljük: az első részben nagypénteket – Jézus keresztthalálát, a másodikban nagyszombatot – Jézus sírba-tételét, a harmadikban húsvétvasárnapot – Jézus dicsőséges föltámadását.

A Jézuskeresést a nagyszombati föltámadási körmenet után hirdetik meg: „Holnap hajnalban – 1/2 5-kor – megyünk Jézust keresni.” A hajnali gyülekezést megelőzi, hogy a körmenet útvonalán az ablakokba virágot tesznek és égő gyertyákat, mint ahogyan az úrnap körmenetkor díszítenek. Az is kedves szokásuk, hogy egymást keltegetik, nehogy lekéssenek az indulásról.

Hajnali 5-kor körülvesszük a templom előtti keresztet és csendben várjuk, hogy – Virág Mihály bácsi hagyománya szerint – elkezdődjék az imádság.

I. rész „A templomköröszttől a fősző körösztig” – Nagypéntek

Előénekes: Az Atyának † és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében.

Mindenki: Amen.

E: Imádunk Téged, Krisztus, és áldunk Téged!

M: Mert Te szent keresztet által megváltottad a világot!

E: Ajánljuk föl imádságunkat – Krisztus Urunk kínszenvedésének és halálának emlékezetére!

M: Miatyánk... – üdvözlégy...

Az előénekes kezdi a *dindaléneket a szent keresztől*.

Az első versszakot ott a keresztet körülállva énekeltük, csak a 2. versszaknál kezdünk indulni a „fősző köröszt” felé, amely a falun kívül, Mecsér község irányában van. Az ősi közösségi éneklésmódon zengjük az éneket: az előénekes minden sort „diktál”, a nép pedig megismétli. Az ének refrénjét azonban már közösen énekeltük.

¹¹ Hanglemezen: SLPX 12050 Magyar Gregoriánus IV. (Húsvét)

ZENGJEN SZÍ-VÜNK MÉLTÓ HÁ-LÁT, áldva JÉ-zus Keresztfá-ját!

Zengjen a hív szere-tet győzedel-mi é-ne-ke-t!

TE-BENNED VAN BI-ZODAL-MUNK! Te vagy e-rőnk és oltal-munk!

Szent Ke-reszt, Szent Ke-reszt!

Ó egyet-len remé-nyünk! Szent Kereszt, légy ve-zé-rünk!

2. Ez a dicső szép Vezérjel – legbiztosabban vezérel – életünk ösvényein – s minden veszedelmein!

Tebenned van bizodalmunk!...

3. Ez a legerősebb bástya – lelkünk biztosítására – minden megtámadástól – és világi romlástól!

Tebenned van bizodalmunk!...

4. Ősatyánk hogy hívtelen lett, – Fa által veszté a mennyet, – de Jézus Szent Keresztje – ismét visszaszerezte.

Tebenned van bizodalmunk!...

5. Mózes keresztfát állított, – s ez mindenkit meggyógyított, – ki bízván rá fölnezt, – több fájdalmat nem érzett.

Tebenned van bizodalmunk!...

6. Ez erődét jelképezte, – óh, Jézusom Szent Keresztje! – mely meggyógyít és megtart, – kit a bűnkígyó megmárt.

Tebenned van bizodalmunk!...

7. A gonosz lélek hatalma – már az embert nem zaklatja, – mer vele szembeszálla – Jézus Szent Keresztfája.

Tebenned van bizodalmunk!...

8. Krisztus Jézus Keresztfája – az irgalom főcsodája, – mert az Isten Fia – lett váltságunknak díja.

Tebenned van bizodalmunk!...

9. A Keresztfá szent oltárán – vérzett az ártatlan Bárány, – Aki áldozat leve, – hogy vétkét elvegye.

Tebenned van bizodalmunk!...

10. Minden malaszt bő forrása – a Krisztus vére hullása, – a kegyelem tengere, – mely mindent megszentele.

Tebenned van bizodalmunk!...

11. Ki bármi fájdalmat érez, – menjen Jézus Keresztjéhez, – Ez minden seb gyógyszere – és betegek ereje.

Tebenned van bizodalmunk!...

12. A Keresztfán ragyogtatta – fényét az igazság napja, – melynek napfény helyet – elborulva engedett.

Tebenned van bizodalunk!...

13. Azért járulunk hozzája, – mert minden áldás bő árja – onnan omlik szüntelen, – segítvén az emberen.

Tebenned van bizodalunk!...

14. Ó segíts meg minden ügyben, – testi-lelki szükségünkben; – őrizz minden veszélyben – s a bűntől legfőképpen.

Tebenned van bizodalunk!...

15. S ha jó halálunk órája, – Uram Jézus Keresztfája, – engedj, ó harcot vínunk, – hogy az ég legyen díjunk!

Tebenned van bizodalunk! – Te vagy erőnk és oltalmunk!

Szent Kereszt, Szent Kereszt!

Ó egyetlen reményünk! – Szent Kereszt, légy vezérünk!

Mire befejezzük a Diadaléneket, megérkezünk a „fősz köröszthöz”.

II. rész „A fősz köröszttül a temetőkörösztig” – Nagyszombat

E: Imádunk Téged, Krisztus, és áldunk Téged!

M: Mert Te szent kereszted által megváltottad a világot!

E: Ajánljuk föl imádságunkat – Krisztus Urunk sírbatételének emlékezetére!

M: Miatyánk... – Üdvözlégy...

E: Ajánljuk föl imádságunkat – az otthon maradottakért – a betegekért és a haldoklókért!

M: Miatyánk... – Üdvözlégy...

A körmenet továbbindul a temető felé. Közben két tizedet imádkozunk a Rózsafüzérből:

Ki halottaiból föltámadott...

Ki a mennybe fölment...

A két tized rózsafüzér után az előénekes újból „diktálja” az éneket, a többiek pedig ismételtetik az éneksorokat.

SZOM-BAT EL - SŐ NAP - JÁ - RA
El-men-tek v_ir- r_ad - t_a - ra

Má-ri- a és Mag-dol - na Jé-zus-nak sír- hal- má - ra.

2. De amint o-da-ér-tek – szívökben meg-ret-ten-tek,

mert a föld megin-du-la – és az Úr föl-tá-mada.

3. Az eget-ből le-szál-la, – a szent sír-hoz já-ru-la,
róla le-hen-ge-rít-vén – a kö-vet és rá-ülvén.

4. Villámlott te-kin-te-te, – fénylett az öl-tő-ze-te,
az ő-rök megret-ten-tek, – mint hol-tak ollyá lettek.

5. Mond az an-gyal: „Mít fél-tek? – vajon ki-től ret-teg-tek?
Tudom, hogy kit ke-res-tek, – de már itt nem le-litek!

6. Mert már ő föl-tá-ma-dott, – amint rég meg-mon-da-tott.
Jertek i-de, lás-sá-tok, – hogy nincs itt már U-ratok!

7. Mondjátok mind-nyá-juk-nak, – az ő ta-nít-vá-nyi-nak,
hogy majd Ga-lile-á-ban – meglát-ják va-ló-jában!”

8. Allelu-ja, di-cső-ség, – legyen Ne-ked, Szent Föl-ség!

Alle-lu-ját é-nek-lünk, – vedd ked-ve-sen, Is-tenünk!

Közben valaki előresiet a temetőbe és gyertyát gyújt a „temetőkörösztt” előtt. A gyertya fénye messzire látszik. Ekkor érkezünk a 'Kunszigeti Jézuskeresés' csúcspontjához, mikor az előénekes intonálja: „Mit jelent a fény Jézus sírjánál?”

MIT JE-LENT A FÉNY Jé-zus sír-já-nál ?
Mit szól az an-gyal a fény ár-já-nál ?

Al-le-lu-ja! al-le-lu-ja! Al-le-lu-ja! al-le-lu-ja!

A „temetőköröszthöz” érkezve előbb csöndben imádkozunk, majd a temetőben elszéledve mindenki elmegy rokonainak sírjához. Ott gyertyát gyújtanak és imádkoznak az elhunytakért. A kunszigeti temető ilyenkor olyan kivilágított, mintha Halottak estéje volna. Megvisszük a temetőben nyugvóknak az örömhírt: „Jézus föltámadt” Ti is föltámadtok! És veletek együtt mi is föltámadunk!”

Nem feledkezünk el felkeresni Virág Miska bácsi sírját, akinek köszönhetjük, hogy hűségesen áthagyományozta nekünk a *Kunszigeti Jézuskeresést*. Meglátogatjuk még a község fiatalon elhunyt első polgármesterének, a *Kunszigeti Jézuskeresés* világi apostolának, Tilaj Lajos tűzoltóóragnak a sírját is.

Az évek folyamán kétszer is előfordult, hogy a temetőkápolnában fölgravatolt halott volt. Ilyenkor oda is elmegyünk és imádkozunk érte.

III. rész „A temetőköröszttől vissza a templomkörösztig” – Húsvétvasárnap

E: Imádunk Téged, Krisztus, és áldunk Téged!

M: Mert Te szent kereszted által megváltottad a világot!

E: Ajánljuk föl imádságunkat – Krisztus Urunk föltámadásának emlékezetére!

M: Miatyánk... – Üdvözlégy...

E: Ajánljuk föl imádságunkat – azért (azokért) a megholt(ak)ért,
– aki(k) tavaly még itt volt(ak) velünk együtt – a Jézuskeresésen.
Miatyánk... – Üdvözlégy...

E: Ajánljuk föl imádságunkat – a kunszigeti temetőben nyugvó halottakért,
– Virág Miska bácsiért, – a Jézuskeresés hűséges apostoláért,
– és mindenkiért, akik az Úrban hunytak el.

M: Miatyánk... – Üdvözlégy...

Az előénekes elkezdí a húsvéti éneket:

ÖRVEN - DE-TES NA- PÜN K TÁ- MADT,
Jé-zus Krisztus mert föl - tá- madt!

ör-vend-jünk, vi- gad- junk!
Ví- gan mind most mond-junk: Al-le-al-le- lu- ját!

2. Szent asszonyok a kősírhoz
visznek fűszert holt Krisztushoz.

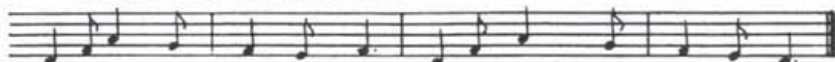
Szívük elfogódott,

Uruk hogy ott nem volt! – Álle-älle-lu-ja!

A két versszak után kivonulunk a temetőből és indulunk vissza a templomköröszthöz. Az úton Jézus föltámadásáról énekelünk.

MEG NE SZÖN-JÖN Ö-RÖ-MÜNK,
Mert é- des Űd-vő-zí-tőnk

főltámadt di- cső- ség- gel, áldást oszt szent ke- zé- vel!

2. A szent tanítványainak, – kik együtt zárva voltak, örömeikre megjelent, – köszöntvén közéjük ment.
3. Mondván nekik: „Békesség!” – Főltámadt az Űdvösség! Krisztus uralkodik már – égen s földön, mint Király!
4. Megmutatta sebeit, – nékik szegek helyeit. Megvigasztalta őket, – erősíté hitüket.
5. Ó mi édes Megváltónk, – főltámadott Krisztusunk, jelenj meg mi köztünk itt, – vigasztalj meg minket is!
6. Mutasd meg szent testedet, – a Te szent sebeidet, melyből kifolyt véreddel – bűneinket töröld el!
7. Dicsőség az Istennek, – békesség az embernek! Álleluját mondhassunk, – Szűz Máriát áldhassuk!

A KÍN-TEN-GER LE-ZAJ-LOTT, Szörnyű halált Kí vallott,

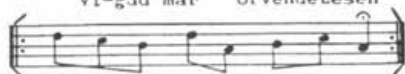
Az ég U-ra, Al-le-lu- ja! Fel-tá-madt a nagy Baj- nok!

2. A föld szíve megdobban, – sír örökké még jobban, ki merre tud, remegve fut, – látván a jelt, mely ott van!
3. Él a poklok győzője, – halál s bűn megölője! Sion búja, alleluja, – változzék most örömré!
4. Sátánt, ki a fán győze, – Keresztfáján legyőzte! Űres a sír, röpül a hír, – csatát nyert a menny Hőse!
5. Mély sebei ragyognak, – mint fényes hold, csillag, nap! Menny kapuja, alleluja, – kitérve az Igaznak!
6. Szent asszonyok kimentek – megkenni a Kegyeletet, jaj, mily csoda!, nézvén oda – sírban testet nem leltek!
7. Dicsőséggel főltámadt! – Boldog, kit a bűnbánat, gyász borúja, alleluja, – a bűnsírból főltámaszt!

FŐLTÁ- MADT DICSŐ-SÉGESEN
Vi-gad már örvendetesen

Isten-nek Szent Fi- a!
Vi-lág Meg- vál- tó-ja!

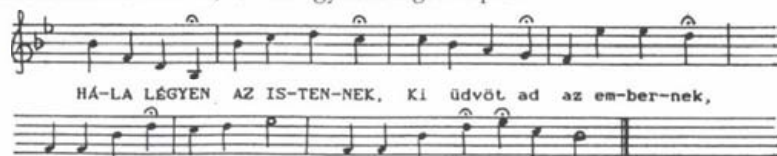
El-múltak minden kín-ja- i,
Nincse-nek semmi fáj-dalmi.

Főltámadt dicső-sége-sen! Allelu-ja. allelu- ja!

2. Nagy öröm már \környékezi – Jézusnak Szent Szívét!
 Kimondhatat\lan nagy vígság – vidámitja lelkét!
 Hogy fárad\ságát letette, – váltásgun\kat elvégezte
 dicső föltá\madásával! – Alleluja, alleluja!
 3. Megdicsőült \szent Testének – fénylenek sebei.
 Drága gyémánt \és mint arany – ragyognak helyei.
 Elmúltak \minden kínjai, – nincsenek \semmi fájdalmai.
 Megdicsőült \jó Jézusunk! – Alleluja, alleluja!

Ekkor már közeledünk a templomhoz. Közben az ég is kivilágosodik. Az előénekes kezdi a közismert föltámadási éneket, és vele együtt zengi a nép is!

Alle-lu-ja! vi-gad-junk! Isten-nek há-lát ad-junk!

2. Júda dicső oroszlánja – a pokollal szembeszálla!
 Alleluja! vigadjunk! – Istennek hálát adjunk!
 3. Megnyeré a győzedelmet, – hogy kimentsen minden lelkét...
 4. Zászló lett a szent Keresztfa, – melyen a harcot kivítta...
 5. Zengje velünk az ég és föld, – melyet dicsősége bétölt...
 6. Krisztus a sírból fölkéle – égnék, földnek öröme...
 7. Zengjünk a szent asszonyokkal – és a hű tanítványokkal...
 8. Az angyalok seregével – s a tiszta szív örömevel...
 8. Áldjuk a Szentháromságot, – hogy ily örömmel megáldott...

Visszaérkezve a „templomköröszthöz” meghúzzák a harangokat és közben énekeljük a föltámadt Krisztus Édesanyjának dicséretét:

Mert kit mé-hed-ben hordozni méltó vol-tál, al-le-lu-ja!
 I- mádd Istent, hogy lemossa bú-ne-in-ke-t! al-le-lu-ja!

2. Amint megmondotta vala, – Föltámadott! Álleluja!
 Imádd Istent, hogy lemossa – Bűneinket! Álleluja!

Végül elimádkozzuk az Úrangyalát, majd egymásnak *Boldog ünnepeket!* kívánunk, és a jövő évi Jézuskeresésre gondolva elbúcsúzzunk egymástól: *Viszontlátásra jövőre is! Dicsértessék a Jézus Krisztus!* Minden jelenlevő hittel vallja, hogy minél többször veszünk részt a 'Kunszigeti Jézuskeresésen', annál szívesebben várjuk a következő esztendő húsvétvasárnap hajnalát. Bízunk abban, ha már oly sokszor kerestük Őt Kunszigeten, egykor majd megtaláljuk Őt az örökkévalóságban!

Az is igaz, hogy a népi ünneplés folytatódik a házaknál, mert ilyenkor a kunszigetiek – a kanonok-plébános és az új polgármesterasszony példája nyomán – szeretettel meghívják a vidéki vendégeket szerény (de a valóságban: nagyon is bőséges) reggelire.¹²

Jáki Sándor Teodóz

¹² A szerző első tanulmánya a Kunszigeti Jézuskeresésről megjelent a Kisalföldi Kalendárium 1987. évi kötetében az 51–56. lapokon. – Majd a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének JEL c. folyóiratában, az 1991. évf. 2. számában (kötamelléklettel bővítve). A Honismeret jelen számában egy új, bővített forma került nyomtatásra.

A tanulmány adatközlője: Virág Mihály (1905–1989) ácsmester, aki évtizedeken keresztül volt előénekes; felesége: Virág Mihályné Kovács Anna (1906–1997); sógornéja: Szalai Vincéné Kovács Mária (1904–1986) előénekes asszony; Szalay Józsefné Virger Erzsébet (sz. 1936) és Szalay Sándor (sz. 1964). Mindannyian kunszigeti születésűek.

Tavaszi népszokások Korondon

Korond község népének többsége még mindenképp hisz a gondviselő Istenben, aki alkalmas időt ad és szerencsét az állattartáshoz. Az unitáriusok hitvilága külső megnyilatkozásaiban természetesen eltér a katolikusokétól, de alapvető vonásaiban megegyezik vele. Most a tavaszi napfordulótól Szent János napig veszem számba azokat a jeles napokat, amelyekről az időjárás alakulását, a betegségek elhárítását, az állattartáshoz való szerencsét és bőséges termést várnak.

Sándor, József, Benedek (március 18., 19., 21.) napját mindenki nagyon várja, hiszen a néphit szerint ekkor kezdődik a tavasz. Korondon József napját tartják a tavasz első napjának és ekkor van a Sövidék egyik híres településének Parajdnak a tavaszi nagy állatvására.

Ha hó van Gyümölcsoltó Boldogasszony napján (március 25.) a vetésen, a búzából nem lesz jó termés; azt tartották a régi emberek: ha zsákkal is, de el kell hordani a havat. Gyermekekoromban (65–70 esztendeje) édesapámék ezen a napon kimentek a búzaföldre és ha volt olyan hely, barázdaalja, hajlás stb. ahonnan a hó nem ment el, lapáttal megmozgatták, hogy hamarabb olvadjon el. A községünkben lakó unitárius vallású Imre Gergelynél (sz. 1903. február 24-én) édesapjától örökölt imakönyvének táblájára a következő van feljegyezve: „Az 1907 Gyümölcsoltó napján még az őszi hó az egész határon úgy volt (...) De azért termés közepes volt, zab nagyon bőven termett – 1907 November 10 Imre Lajos.” Imre Gergely a könyv későbbi tulajdonosa a következőket jegyezte fel: Az 1932 év Gyümölcsoltó napján az egész határt hó takarta, azért közepes termés let mindenben. Imre Gergely 1932 év X hó 1.”

Gyümölcsoltó napján ültetik napjainkban is a gyümölcsfacsemeteket, főképp a szilvafákat.

Április elsejét nagyon várják a vicces és jókedvű fiatalok, hogy elbolondítsák egymást. Régebben cédulákat is küldözgettek egyik a másikhoz, aztán mondták, hogy nem nekem szól s adtak egy másik címet, hogy vigye oda az illető. Mondóka is volt: „Csiribiri bakveréb, a bolondot küld elébb.” A másik mondóka: „Áprilisnak bolondja, felmászott a toronyba, azt kérdezte hány óra, féltizenkettő, bolond mind a kettő.” Akinek csak eszébe jut, hogy április 1-e van, nagyon vigyáz, nehogy valaki elbolondítsa.

Virágvasárnapján konfirmálják az unitárius vallású gyermekeket, megerősítik őket a hitben. A római katolikusoknál virágvasárnapján ünneplik Jézus bevonulását Jeruzsálembe. Ennek emlékére az egyház cikót (barka) szentel, majd körmenetet tart. A nép nagy része még ma is tartja, hogy szenteletlen cikót nem szabad a házba bevinni, mert a tojásból a csirkék nem kelnek ki. A szentelt cikót felhasználták a népi állatgyógyászatban is. Ha tehennek a tőgye megdagadt, eltüzesedett, azt tartották, hogy valami megmarta, legtöbb esetben a menyétre gyanakodtak: menyétmarás. Ilyenkor előkerült a szentelt cikó, és a poroncsolat gomba. (Redős papsapka gomba, Gyromita esculenta) Ez júliusban, augusztusban terem, erős bűze már messziről megérzik. Egy vaslapátra égő parazsat helyeztek, erre tették a szentelt cikót és a gombát. Ezzel este, reggel addig füstölték a tehenet, amíg helyre jött, vagyis a daganat leapadt. Mások hidegvízzel is locsolták, hogy a daganat hamarabb leapadjon.

Nagycsütörtökön nem harangoznak – nagyszombat késő délutánjáig, a harangokat kelep helyettesíti. Azt mondják: a harangok elmentek Rómába.

Nagypénteken Jézus kereszthalálára emlékezünk. Régebb nagypénteken herélték az állatot, malacot, borjút, csikót, azt tartották: ez a legjobb időszak, mert nincs sem meleg sem hideg. Ma is megvan mindegyik utca herélősembere, de mostanában csak malacokat heréltetnek. A bikaborjakat herélés nélkül szerződik le, már nem divat az ökörtartás.

A herélőt és a segítségüket pálinkával kínálják, ő pedig a tököket haza szokta vinni, mert igen inycen-falatokat lehet belőlük készíteni. A herélőnek a tökökön kívül egykor csak a köszönöm volt a fizetése.

A múlt század végén és a század elején a Felszeg utcában híres lóherélő volt Molnos Tami Mihály, akit mindenki csak Tami Minya bának ismert. A lovakat felelősség mellett herélte, ha herélés alkalmával egy lónak a lába eltörött, azt megfizette. Nem csak Korondról, hanem a környező tanyákról és falvakról is minden nagypénteken sok csikót hoztak hozzá heréltetni.